עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל' י סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כא ס"ד:

מא ב מיי' פ"ג שם הל"ט סמג שם טוש"ע יו"ד סימן כד סעיף ז:

מב ג מיי' שם ועי"ש ופ"א מהל' שאר אבות הטומאות הל' ג טור יו"ד סי' כו:

מג ד מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כד סעיף ז:

מד ה ו מיי' שם הל"י טוש"ע שם סעי' ח:

מה ז מיי' שם ועיין בכ"מ ובל"מ טוש"ע שם סעי' י:

מו ח מיי' פ"ג שם הל"ט [ופ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה ד] סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כד סעי' ג:

מז ט מיי' פ"ב מהלכות שחיטה הל"י סמג שם טוש"ע יו"ד (סי' כא סעי' ג) [סי' כד סעיף ד]:

מח י מיי' שם הל"ט ופ"ג הל"א סמג שם טוש"ע יו"ד שם סעיף א:

מט כ מיי' שם פ"ב הל"ט טוש"ע שם סעיף כ:

נ ל מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' כ:

נא מ מיי' שם ועיין בכ"מ [ופ"א הלכה כ] טוש"ע שם סעיף כ [וסימן ח סעיף א]:

נב נ [מיי' שם פ"א הלכה י"ג טוש"ע יו"ד סימן ג סעיף א]:

◆

מוסף רש"י

תחת השני. בין הסימן לעור (לקמן לב.). **התיז את הראש בבת אחת.** שלא הוליך והביא, היינו דרסה (לעיל ט.).

◆

רבינו גרשום

הושט סומך על חברו ששוחט את הקנה (והאי) ולא אתי למעבד רובא [בוושט] כו'. אלא אי אמרת בסכין אחד ושני בני אדם אין חוששין שמא ידרוסו זה על זה מבעי ליה כלומר אין חוששין שמא מכח שניהם יתיזו את הראש בבת אחת ולא יוליכו ויביאו בזו השחיטה: תני אין חוששין שמא ידרוסו זה על זה וכשרה. בשחיטה העשויה בקולמוס שחותך הסופר באלכסון והא הויא שחיטה מפורעת: א"ל ר' זירא לימדתנו רבינו משנתנו בב' סכינין וב' בני אדם. כלומר תורא אישתחיט בשנים ושלשה מקומות קנה למעלה ושט למטה ושקל מינה רב יצחק משופריה שופריה א"ל ר' זירא למדתנו רבינו מדחזינן דתורא אישתחיט בשנים ושלשה מקומות ושקלת מיניה לאכילה דמשנתנו דקתני שנים אוחזין בסכין (א' כלומר) ושוחטין אחד מלמעלה ואחד למטה בב' סכינין וב' בני אדם ואע"פ כן מותר: אמר רב יהודה אמר רב החליד את הסכין בין סימן לסימן ופסקו פסול כלומר החליד הסכין בין קנה לושט ופסק את הושט תחלה כדרכו ואח"כ פסק את הקנה שחיטתו פסולה שהיה לו לשחוט כדרכו קנה ברישא והדר ושט: אבל מלמעלה למטה דקא עביד כדרכה דשחיטה אימא אפי' ברישא ושט ולבסוף קנה אימא שפיר דמי קמ"ל דפסולה: תחת העור כשירה כלומר אם החליד הסכין תחת העור ושחט הסימנין כשרה תחת מטלית מהו כלומר ששחט [תחת] גליקא שלו. תחת צמר מסובך שהחליד הסכין תחת צמר העור שעל גבי הגרון. החליד במיעוט סימנין מהו כלומר ששחט מיעוט סימנין והחליד את הסכין בין סימן לסימן באותו מיעוט וברוב סימנין שחט כדרכו מהו מי אמרינן כיון דלא שחט אלא מיעוט סימנין עדין לאו חשוב התחלת שחיטה כיון דרוב שחט שחיטה כשרה. או דילמא כיון

למדתנו רבינו משנתינו בשני סכינים ובשני בני אדם. משמע שכן הלכה דבשנים ושלשה מקומות שחיטה כשרה ובה"ג גריס למדתנו רבינו משנתינו בסכין אחד וב' בני אדם כלומר והילך אתה אוכל ומ"מ כיון דלא חש לדבריו ואכל משופרי שופרי ש"מ שכן הלכה שהרי חזר בו ממה שהיה רגיל לפרש במתניתין סכין אחד:

החליד הסכין בין סימן לסימן. לקמן (דף לב.) גבי מתני' דחלדה היה ראוי להביאה אלא אגב דאכשר רב לעיל שחיטה שאינה מפורעת (ב) ה] בזאת פסולה מטעם חלדה: **או** שהחליד הסכין תחת השני ופסקו. רבותא נקט אע"ג שכבר נשחט האחד ונקט נמי אורחא דמילתא דכששחט סימן ראשון בהובאה כשחוזר ובא לעשות הולכה (ג) תחב ראש הסכין בין סימן שני לצואר:

החליד במיעוט סימנין מהו. פי' בקונטרס במיעוט בתרא אבל במיעוט קמא פשיטא לן דהויא נבלה ו] והגרמה נמי פסק דאפי' שחט שני שליש והגרים שליש דעבדינן לחומרא מדקאי הכא בתיקו ורבינו יצחק ברבי מאיר אומר דבהגרמה פסקינן בפ"ק (לעיל יט.) כרבי יוסי בר יהודה ואיכא דמכשר נמי לרבנן שחט שני שלישי והגרים שליש ולא דמיא להכא דהתם שלא במקום שחיטה הוא והוי כאילו שוחט ברגלה אחר שחיטת הסימן (וכאן) [וכן] נמי אם לאחר שחיטת הרוב עקר א] (הרוב) המיעוט שחיטתו כשרה כיון דהוי שלא כדרך שחיטה ור"ת הקשה לפירוש הקונטרס דתניא בתוספתא שחט רוב הגרגרת בעוף אפילו אם גמרו לזמן מרובה שחיטתו כשרה ומפרש ר"ת דהכא בעי במיעוט קמא ובעי לרב יהודה דמכשר תחת העור דדלמא אם תחב הסכין (ד) ז] במיעוט הסימן ושחט ברוב שלמטה לדרכו הויא חלוד טפי ואפילו לאמרי בי רב דאמרי תחת העור איני יודע היינו משום דשחיטה לא שייכא בעור והוי חלדה לפי שהוא שלם אבל ח] סימן דשייכי בהו שחיטה ואפילו הכי אין צריך לשחוט אלא הרוב המיעוט שעל הסכין הוי כאילו נחתך לא הוי חלדה א"נ מיבעיא ליה (ה) בתחב הסכין תחת מיעוט קמא ופסקו מלמטה למעלה אח"כ שחט הרוב וכן שהה במיעוט סימנים דלקמן (דף לב.) מפרש ר"ת במיעוט קמא והשתא אתי שפיר הא דקאמר לעיל (דף כט.) אי מחצה על מחצה כרוב הא עבד ליה רובא דבמיעוט בתרא פשיטא ליה דכשר והשתא לפירושו את"ל דכשר אף במיעוט קמא לא פסלה שהייה בעוף מן התורה כיון דהכשרו בסימן אחד והא דקאמר לקמן בפירקין (דף לב.) דשהייה הוי (ו) מבהמה לבהמה ועוף לעוף היינו מדרבנן ובקנה לא שייכא שהייה בעוף אפילו מדרבנן דשהה במיעוט קמא כשרה מידי דהוה אמלא חצי קנה פגום ומה שכתוב בתוספתא שחט חצי הגרגרת ושהה כדי שחיטה וגמרה שחיטתו פסולה טעות סופר הוא וגרסינן כשרה דהא לעיל מייתי לה גבי מחצה על מחצה כרוב ומיהו גם לפירוש רבינו תם קשה מתוספתא דתניא שחט מיעוט וושט ושהה כדי שחיטה פסולה אלמא יש שהייה במיעוט ט]סימנים קמא ולקמן קאי בתיקו ואם נאמר דלא ידע א"כ גם לפירוש הקונטרס נאמר דלא ידע ההיא תוספתא שהקשה ממנה ר"ת והה"ר אושעיא מפרש החליד במיעוט סימנים היינו לאחר ששחט רוב האחד והחליד תחת המיעוט שנשאר ושחט סימן שני ושהה במיעוט סימנים דלקמן מפרש דקאי אשוחט בסכין רעה דקאמר התם אפילו הוליך והביא כל היום כולו כשר ומבעיא לן אם שחט רובו של אחד והוליך והביא כל היום כולו במיעוטו מהו דדלמא הא דמכשיר בסכין רעה אפילו הוליך והביא כל היום כולו שמא היינו במתעסק לחתוך הסימן אבל כאן שכבר חתך רובו הרי הוא כאילו נחתך כולו וכשמוליך ומביא כל היום כולו באותו מיעוטא הוי כאילו מוליך ביד וברגל ויש כאן שהייה ופסולה:

תנא דבי רבי ישמעאל ושחט אין ושחט אלא ומשך. דאע"ג דליהו גופיה דריש בריש פירקין (לעיל כז.) ושחט במקום שסח מטהו תרתי ש"מ:

שמא ידרוסו זה על זה מתיב רבי אבין שחט את הוושט למטה ואת הקנה למעלה או את הוושט למעלה ואת הקנה למטה שחיטתו כשרה אמאי והא ליכא שחיטה מפורעת הוא מותיב לה והוא מפרק לה [א]בשחיטה העשויה כקולמוס ההוא תורא דאישחט בשנים ושלשה מקומות על רב יצחק בר שמואל בר מרתא שקל משופרי שופרי א"ל רבי זירא למדתנו רבינו משנתינו בשני סכינין וב' בני אדם אמר רב יהודה אמר רב [ב]החליד את הסכין בין סימן לסימן ופסקו פסולה תחת העור כשרה מאי קמ"ל תנינא (א)או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקו רבי ישבב אומר [ג]נבלה ר"ע אומר טרפה אי ממתני' ה"א ה"מ מלמטה למעלה דלא קעביד כדרך שחיטה אבל מלמעלה למטה דקעביד כדרך שחיטה אימא שפיר דמי [ד]קמ"ל תחת העור כשרה בי רב אמרי תחת העור [ה]איני יודע איבעיא להו לבי רב דאמרי תחת העור איני יודע תחת מטלית מהו [ו]תחת [א] צמר מסובך מהו [ז]תיקו בעי רב פפא החליד במיעוט סימנים מהו [ח]תיקו: **מתני'** [ט](ב)השוחט ב' ראשין כאחד שחיטתו כשרה [י]שנים אוחזין בסכין ושוחטים אפילו אחד למעלה ואחד למטה שחיטתו כשרה [כ]התיז את הראש בבת אחת פסולה [ל]היה שוחט והתיז את הראש בבת אחת אם יש בסכין מלא צואר כשרה [מ]היה שוחט והתיז ב' ראשין בבת אחת אם יש בסכין מלא צואר אחד כשרה בד"א בזמן שהוליך ולא הביא או הביא ולא הוליך [נ]אבל אם הוליך והביא אפי' כל שהוא אפי' באיזמל כשרה: **גמ'** מה"מ אמר שמואל דאמר קרא [1]חץ שחוט לשונם מרמה דבר תנא דבי רבי ישמעאל ושחט אין ושחט אלא ומשך וכן הוא אומר [2]זהב שחוט ואומר חץ שחוט לשונם מרמה דבר מאי ואומר וכי תימא זהב שחוט שנטווה כחוט הוא ת"ש חץ שחוט לשונם רבא הוה בדיק ליה גירא לר' יונה בר תחליפא ושחט בה עופא בהדי דפרח ודלמא עביד חלדה (ג)חזינן

גידפי

שמא ידרוסו. דמתוך שזה מושך לכאן וזה לכאן ושניהם דוחקים סכין על הצואר יש לחוש שלא יתיזו הראש בבת אחת: [ב]**כקולמוס.** באלכסון דכוליה חד מקום הוא ומפורעת קרינא ביה והתחיל בקנה למעלה ומתך ושיפע כלפי מטה במקום (ג) שנגמרה שחיטת קנה התחילה שחיטת וושט וכן מלמטה למעלה [ג]:

למדתנו רבינו. בלקיחה זו: **משנתינו.** דקתני שנים אוחזין בסכין אפילו בשני סכינין קמכשר: **ופסקו.** לתחתון כהלכתו אלא שהחליד וחזר והוציא את הסכין וחתך העליון כדרכו: **תחת השני.** ששחט כבר את הראשון: **נבלה.** ומטמאה: **מלמטה למעלה.** דכיון דתחת השני החליד לא אפשר אלא מלמטה למעלה: **תחת מטלית.** הכרוכה לה סביבות צוארה: **מהו.** דהא עור נמי לאו בכלל שחיטה הוא ומספקינן ליה משום חלדה הכא נמי לא שנא או דלמא האי גופה והאי לאו גופה: **מסובך.** פלטרי"ד: **תיקו.** וכל תיקו דאיסורא לחומרא: **החליד במיעוט סימנין.** לאחר ששחט רובו כהכשר מי אמרינן הא איתחזי שפיר ברוב סימנין או דלמא כולה חדא שחיטה היא ואית בה חלדה ובמיעוט קמא פשיטא לן דנבלה ודאי: **תיקו.** ולחומרא. וגבי הגרמה נמי דפירקא קמא (לעיל יט.) בין שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש בין הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש בין שחט שני שלישי והגרים שליש מספקא לן דלמא סבירא לן כרבנן טרופאי דמיטרפי בכל חדא מינייהו ועבדינן לחומרא. ואע"ג דשנינן לעיל (דף כט.) שחט חצי גרגרת ושהה בה וגמרה כשרה ואוקימנא בעוף ואכשרנא ממה נפשך דאי מחצה על מחצה כרוב הא עבד ליה רובא אלמא דמכי עבד רובא בכשרות לא חיים לפסולא דמיעוטא לא סמכינן אההוא שנויא דדיחוי הוא דדחייה וטעמא משום דמחצה על מחצה איננו כרוב ובשחיטה קמייתא לא מידי עביד וכי שהה בפלגא (א) קנה לא איטריף אבל במיעוטא בתרא בין דקנה ובין דוושט ובמיעוטא קמא דוושט מיטרפא ואף בהלכות גדולות כתוב והיכא דשהה [ד]בסימנין בין בתחלה ובין בסוף אסור דכיון דלא אפשיט לן עבדינן לחומרא: **מתני'** **שנים אוחזין בסכין ושוחטין.** בהמה אחת: **התיז את הראש בבת אחת.** כאדם המתיז קנה או דלעת דוחק הסכין בכח ופוסק והיא דרסה: **היה שוחט.** במשיכה: **והתיז את הראש.** בהבאה ראשונה עד שלא הספיק להוליך או הוליך תחלה ובמשיכה הותז הראש עד שלא הספיק להביא: **אם יש בסכין מלא צואר.** חוץ לצואר כדמוקי בגמרא (לא.) יש כאן הולכה או הובאה וכשר שיש בו כדי לשחוט במשיכה בלא דרסה אבל אם אין אורך הסכין אלא כעובי הצואר או חוץ לצואר משהו דרסה היא שאין הסימנין נחתכין במשיכה זו לבדה בלא דרסה: **אם יש בסכין מלא צואר אחד.** מפרש בגמרא (שם) חוץ לשני הצוארים דיש בו שיעור שלשה צוארין: **איזמל.** תער דק וקטן מאד: **אפי' באיזמל.** אע"ג דליכא למיגזר אטו יש לו קרנים כדלקמן (שם): **גמ' חץ שחוט.** מה חץ הולכת במשיכה אף שחיטה במשיכה: **זהב שחוט.** משוך. שהוא רך ומושכין אותו כעין שעושין צורפי נחושת חוטין שעושין מהן מחטין: **שנטווה כחוט.** ושחוט כמו שחוט אבל שחט לאו לשון משיכה הוא: **בדק להו גירי.** מפגימה:

גידפי

חוץ

מסורת הש"ס

א) [לקמן לב.], ב) [לעיל כט.], ג) כס"ל: ומקום,

◆

תורה אור השלם

1. חֵץ שָׁחוּט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דִבֵּר בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ: ירמיהו ט ז
2. וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שָׁחוּט שֵׁשׁ מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל הַצִּנָּה הָאֶחָת: מלכים א י טז

◆

גליון הש"ס

גמ' תחת צמר מסובך. עיין בכורות כו ע"ב תוס' ד"ה השוחט:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תיקו וכו' וכי שהה בפלגא קמא דקנה לא: (ב) תוס' ד"ה החליד הסכין וכו' שאינה מפורעת קא משמע לן דאינה מפורעת כזאת פסולה: (ג) ד"ה או וכו' נתחב ראש: (ד) ד"ה החליד במיעוט וכו' דדילמא אם תחב הסכין תחת מיעוט הסימן ושחט הרוב: (ה) בא"ד מיבעיא ליה כשתחב: (ו) בא"ד דשהייה הוי כדי בהמה:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה החליד במיעוט וכו'. אם לאחר שחיטת הרוב עקר המיעוט וכו' כנ"ל:

◆

לעזי רש"י

פילטרי"ד. פרופה, פורבק כמו שמודבקים גיזי לבד.

◆

שיטה מקובצת

א] צמר מסובך מהו. נ"ב עי' תוס' בכורות דף כו ע"ב: ב] כקולמוס באלכסון וכו'. נ"ב בשני רש"י כת"י מצאתי שחט את הושט למעלה ואת הקנה למטה קס"ד ששחט בשני מקומות למטה סימן א' ולמעלה סי' אחר ובדלא שהה ע"כ: ג] וכן מלמטה למעלה ואותם חתיכת סימנים שבין שחיטות אלו נופלת לכאן ולכאן ומכסה את השחיטה שאינה נראת ומיהו במקום אחד הויא והויא לה שחיטה שחיטה מפורעת הס"ד: ד] והיכא דשהה במיעוט סימנים בין בתחלה ובין בסוף: ה] שחיטה שאינה מפורעת קמ"ל דאינה מפורעת בזאת פסולה מטעם חלדה: ו] דהויא נבלה ובהגרמה נמי פסק: ז] דדילמא אם תחב הסכין תחת (הסימן) מיעוט הסימן ושחט הרוב שלמטה: ח] אבל סימנים דשייכי בהו שחיטה: ט] אלמא יש שהיה במיעוט קמא: